

Vint anys va perdre i'FBI investigant si Hitler vivia a la Patagònia. L'11% dels americans no creu que l'home arribara a la lluna. La secta dels Il·luminats té la culpa de les grans fites de la història moderna, des de la Revolució Francesa a les guerres mundials. La conferència Bildelberg governa els nostres destins des de l'ombra. El mes de febrer passat un diari britànic es feia ressò que Barack Obama compta amb el suport del Ku Klux Klan. I no cal dir que ni Elvis ni Jim Morrison no són morts...

Fantasmagories, fantasmades i més espectres

Espectroscòpia. Són teories de la conspiració, intent d'exegesi d'un fenomen mitjançant una trama embullada, òbviament secreta i òbviament fruit de les ments insidioses de personatges poderosos, sovint vinculats per aliatges impossibles, com el que secularment uneix jueus i maçons. Per què gaudeixen de tant predicament? Per què programes com *Cuarto Milenio*, entestats a donar-los pàbul, resulten versemblants? Per què cal cercar explicacions alienígenes a fets tan terrícoles? Spectra podrà llançar un raig de llum per dirimir aquestes qüestions? Però primer: què és Spectra?

No és la Societat Permanent Executiva de Contraespionatge, Terrorisme, Rebel·lió i Anihilament, organització delictuosa dirigida pel misteriós Ernst Stavro Blofeld, que trau profit de la instigació de tota mena d'actes criminals i que imaginà Ian Fleming el 1961 a la novel·la *Thunderball*. Els promotors, en principi, no tenen res a veure amb la màfia siciliana, ni amb l'SMERSH soviètica ni la Unione Corse, ni han establert el quarter general al 136 del boulevard Haussmann de París. Spectra és el primer simposi mundial sobre teoria de la conspiració i té la voluntat d'estudiar el conspiracionisme com a part de la cultura (i contracul-

tura) popular, la seua relació amb els mitjans de comunicació i com aquests, lluny d'aïllar incògnites, en susciten de noves. Spectra ofereix una visió de la conspiració pròxima al periodisme d'investigació, sense renunciar als discursos més fantàstics compresos dins allò que es coneix per *conspiranoia*, o paranoia de la conspiració. I, entre el 17 i el 19 d'abril, tindrà com a seu l'OCCC, a València, una mica més al sud de París...

Els responsables són Emili Payà, coordinador cultural de l'OCCC, i Mike Ibáñez, que és alhora *radio-personality*, fundador del col·lectiu *agit-prop* Message i autor de "Conspirama", dossier dedicat al conspiracionisme dins el seu llibre *Pop cOntrOl* (Glènat, 2002). Com es va gestar aquesta conspiració anticonspirativa? Ho explica Mike Ibáñez: "En una visita a València, li vaig portar a Emili el meu llibre, se'l va llegir i em va proposar de muntar alguna cosa. Començarem a pensar com enfocar-ho i decidírem que volíem, més que discutir sobre conspiracions, brindar la versió alternativa dels fets, la biografia no autoritzada que els mitjans amaguen, i sobretot, fer conèixer manifestacions artístiques de signe divers producte d'aquestes teories."

Caçafantasmes. De la interpretació dels *espectres* a la caça dels *fantasmes*. Aquest és "l'ampli espectre d'Spectra" al qual al·ludeixen els organitzadors del simposi, divers en plantejaments i en participants. El jesuïta José Antonio Ferrer Benimeli, professor d'història contemporània de la Universitat de Saragossa i director del Centro de Estudios Históricos de la Masonería Española des del 1983, pronunciarà la conferència inaugural, "El contuberni judeo-maçònic-comunista", en la qual exposarà per què és del tot improbable que aquest contuberni haja existit mai i quins interessos beneficia la invenció d'una de les teories més rocambolesques i duradores en el temps.

El seguirà el periodista Joan M. Oleaque, autor de *Des de la tenebra* (Empúries, 2002), un extens reportatge d'investigació sobre el crim de les xiquetes d'Alcàsser perpetrat el 1992. Oleaque analitzarà l'impacte que el cas va tenir en els mitjans de comunicació. Allò que llavors es va qualificar de circummediàtic, avui el nostre pa de cada dia, fou un punt d'inflexió en la manera de tractar la informació per part dels mitjans, i molt especialment la televisió, ja que ultrapassaren tots els límits de l'ètica periodística i aconseguiren de crear un clima procliu no sols a les teories conspiratives, sinó també a la histèria col·lectiva.

La jornada de dijous es tancarà amb la *performance* titulada *Al·legoria abstracta de la violència conspiratòria hiperrealista del reverend Jim Jones*, de Vagina Dentata Organ, projecte personal del músic i artista Jordi Valls. Va conèixer i importar els sons més radicals del Londres de final dels 70 i formà part del grup *Psychic TV* que s'inspirava en l'ocultisme, el surrealisme, els

assassins en sèrie... També com a VDO es val d'històries escabroses, amanides amb sorolls perturbadors, com gemecs, udols, enregistraments dels crits dels qui saltaven al buit des de les Torres Bessones de Nova York, etc. Un dels seus treballs més reeixits ha estat *The Last Supper*, LP fabricat a partir de cintes clandestines que contenen un discurs del reverend Jim Jones, líder de la secta People's Temple, els membres de la qual es van suïcidar en massa trenta anys enrere a Jonestown (Guyana). No falta qui afirma que aquest suïcidi col·lectiu fou induït pels serveis secrets nord-americans. VDO ha preparat expressament per a Spectra *The White Nights*, preqüela de l'esmentada obra.

La berlinesa Gudrun Greunke, referent del periodisme d'investigació europeu, aterrarà dividint amb "El muntatge de la síndrome de l'oli de colza". És experta en temes de salut pública com ara la SIDA o la SARS i, durant el 1981, va seguir de prop el cas de l'enverinament massiu a les províncies centrals de l'estat espanyol, presumptament a causa del consum d'oli de colza desnaturalitzat. Greunke va recompondre, peça per peça, el gran trencaclosques en què es va convertir aquest afer, i desplaçà la tesi oficial segons la qual l'oli era l'únic responsable de l'emmetzinament.

Intervindrà a continuació Joan Fontcuberta, més que un fotògraf, un creador d'il·lusions. Els seus muntatges fotogràfics han esborrat en més d'una ocasió la frontera entre realitat i ficció. La seua obra és una veu d'alerta constant contra el perill que representa empassar-se la píndola daurada. Afirmar que "és fàcil d'enganyar qui vol creure": la prova, el ja mític programa de *Cuarto Milenio* on es va presentar "Sputnik", un muntatge sobre un astronauta desaparegut en missió espacial, com a fet verídic. Els que es queden podran assistir a la inauguració de l'exposició fotogràfica de l'agència Al-zur.

'Conspiranoies'. Dissabte, com a apertiu a la conferència del nord-americà Jaye Beldo, columnista de revistes com *The Konformist*, *Paranoia* o *Disinfo.com*, que encarnen la conspiració en la contracultura, es projectarà el documental *Els zombies del tsar roig*, sobre el professor rus Igor Smirnov i les seues armes psicotròniques per a crear éssers humans

L'assassinat de Kennedy, l'11S a Nova York i Antoni Anglès, tres dels fets que han aixecat més polseguera i més teories conspiracionistes.

d'intel·ligència superior. Molt adient per a escalfar motors davant el que contarà Beldo, especialista en el programa MK Ultra de control mental desenvolupat per la CIA. Sens dubte, un dels temes més inquietants del congrés i fascinant alhora. Aquesta és la part més distesa, però —puntualitza Ibàñez— "evitant de caure en la frivolitat, com fa Iker Jiménez amb ovnis i *chupacabras*, i posant en relleu la incidència social d'aquestes teories a través d'aspectes com la salut, les guerres, els mitjans de comunicació, etc."

Mike Ibàñez mateix clourà aquest simposi, primer d'aquestes característiques als Països Catalans, amb "Audiozone: el so de la conspiració", un

seguir de clips sonors que juguen amb el binomi conspiració i música, com el famós *backmasking*, tècnica per a encriptar en vinil missatges satànics que esdevenien intel·ligibles si el disc es feia girar a l'inrevés. Per anar fent boca, Spectra TV, que es pot trobar a la pàgina del congrés www.spectra.cat, ja emet documentals relacionats amb teories de la conspiració de tota mena. El més important és, en paraules d'Ibàñez, "que la gent no deixi de qüestionar-se la informació que li arriba. Spectra no pretén respondre preguntes, sinó provocar-ne".

Cristina Simon